

Persondataloven

Den danske lov om ”behandling af **persondataoplysninger**” kaldes PERSONDATALOVEN – og det er Datatilsynet, som fører tilsyn ang. loven !! Desværre voldsomt underbemandet – men de gør jo, hvad de kan.

I et moderne IT-samfund som Danmark bliver borgerne registreret utallige steder – hver dag og hele tiden. I det virkelige liv og i ”cyberspace” ...

Formålet med loven er at sikre, at offentlige myndigheder, private virksomheder, foreninger o.lign. ikke behandler unødvendige personoplysninger i forbindelse med forskellige sager – f.eks. en handel (på gaden eller på nettet).

Loven gælder uanset om oplysningerne er gemt digitalt eller på papir. Og uanset om det handler om TDC eller en lille klub !!

Databaser (kartoteker) benyttes tusindvis af steder uden at vi måske er rigtig klar over det - alle vegne hvor der skal registreres oplysninger, som senere skal bruges til forskellige formål. Dette er blot et par gode eksempler:

- Staten registrerer sine borgere
- Firmaet registrerer ansatte, forretningsforbindelser, kunder, løn, skat, sygedage m.v.
- Biblioteket registrerer sine lånere (og bøger, CD'er m.v.)
- Lægen og tandlægen registrerer sine patienter
- CIA, FBI, NSA, PET og Echelon/Prism forsøger at registrere ALLE ...

Personoplysninger

- Navn, adresse, telefonnummer, mailadresse, fødselsdato, erhverv
- CPR-nummer må kun registreres, hvis der kræves en tydelig identifikation af personen. F.eks. ved læge-forhold eller i forbindelse med løn og skat o.lign.

Personfølsomme oplysninger

- Racemæssig eller etnisk baggrund, hudfarve o.lign.
- Sexualitet (om man f.eks. er homoseksuel)
- Politisk overbevisning
- Religiøs overbevisning
- Straffeforhold
- Helbredsforhold (herunder div. misbrug)
- Økonomiske og sociale forhold

Personfølsomme oplysninger må i princippet slet ikke registreres – med mindre registreringen er omfattet af undtagelser eller anden lovgivning.

Registrering i databaser

Der er registreret bunker af informationer om os alle sammen i såkaldte registre (= databaser eller kartoteker), men hvad er **lovligt** og hvad er **ulovligt** ??

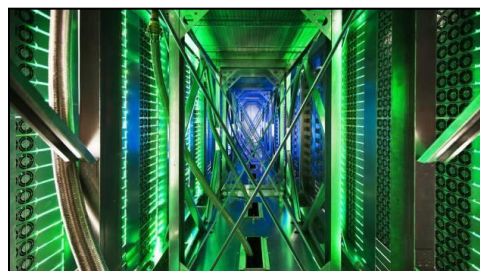
Hvis man samkørte alle databaserne (smeltede dem sammen), så ville man kunne kortlægge (afsløre ?) hele en persons liv og levned. I hvert fald hvis der er tale om en dansker.

Spørgsmålene er især:

- **Hvornår** bli'r der registreret oplysninger om dig ?
- **Hvad** bliver der registreret om dig ?
- **Hvordan** bruges disse oplysninger ?
- **Hvem** har/får adgang til disse oplysninger ?

Der ligger f.eks. oplysninger om **DIG** hos:

- CPR-registret (det centrale person-register)
- Lægejournaler
- Hospitalsjournaler
- Tandlægen
- Firmaer du har handlet med (selvfølgelig inkl. e-handel)
- Skattevæsenet
- Rejsebureauer o.lign.
- Motorregistret (hvis du har bil)
- Strafferregistret (hvis du har blot den mindste straf bag dig)
- Din arbejdsgiver (og måske også tidligere arbejdsgivere)
- RKI = Riber's Sorte Bog (forhåbentlig ikke ...)
- Din Internet-udbyder (hvem kommunikerer du med via e-mail, og hvilke websites besøger du ?)
- Telefonselskaber: TDC, Telenor, Telia o.lign.
- Diverse foreninger, som du er/har været medlem af
- Banken
- Kreditkort-firmaer
- Forsikringselskab
- Skoler og uddannelsesinstitutioner
- Biblioteker
- Firmaer/websites på Internet, som du har besøgt og måske indtastet informationer for at deltage i en konkurrence el.lign.
- ... og mange andre !!

Hvad er dine rettigheder ?? (www.datatilsynet.dk)

Persondataloven (vedtaget 1. juli 2000) indeholder regler, som giver den enkelte borger en række rettigheder over for de myndigheder, virksomheder, foreninger m.v., som registrerer og behandler oplysninger om den pågældende.

Tidligere hed det "register-loven" og den tilsynsførende myndighed hed den gang "Registertilsynet". Ændringen i navnet (registerloven > persondataloven) skyldes især, at man ønskede at gøre den mere up-to-date i forhold til den udbredte registrering i databaser på computere og via Internettet.

Det nye gælder bl.a. retten til at få indsigt i de registrerede oplysninger om en selv. Man har faktisk ejendomsretten til "sine egne data".

Nye rettigheder efter 2000

Persondataloven indeholder en række nye rettigheder, der skal forbedre den enkelte borgers retsstilling. Forbedringen sker blandt andet ved, at der skabes større åbenhed om, hvordan man behandler personoplysninger, og ved at de registrerede personer får adgang til at gøre indsigelse over for bestemte former for behandling af oplysninger.

Den registreredes rettigheder omfatter kort fortalt følgende:

- ret til at modtage besked fra den dataansvarlige om, at der indsamles oplysninger om en selv
- ret til indsigt i de oplysninger, der behandles om en selv
- ret til at gøre indsigelse mod, at behandling af oplysninger finder sted, og hvis indsigelsen er berettiget, skal databehandlingen ophøre
- ret til at gøre indsigelse mod, at oplysninger om en selv videregives med henblik på markedsføring
- ret til at gøre indsigelse mod, at man undergives afgørelser, der har retsvirkninger for eller i øvrigt berører en selv i væsentlig grad, og som alene er truffet på grundlag af elektronisk behandling, f.eks. hvis en arbejdsgiver overlader det til en computer at afgøre, om en jobansøger skal afvises
- ret til at få oplysninger, der er urigtige eller vildledende, rettet, slettet eller blokeret, samt i den forbindelse at forlange, at andre, der har modtaget oplysningerne, orienteres om dette
- ret til at tilbagekalde et samtykke
- ret til at klage til **Datatilsynet** over behandling af personoplysninger om en selv

OBS: hvis du ønsker **indsigt** i oplysninger, som behandles om dig selv, skal du henvende dig direkte til den myndighed eller virksomhed m.v., som har oplysningerne. Datatilsynet kommer kun ind i billedet, hvis du er utilfreds med myndighedens eller virksomhedens svar og ønsker at klage.

Du kan læse vejledningen om **registreredes rettigheder** og evt. stille **spørgsmål** på hjemmesiden: www.datatilsynet.dk

Overførsel af persondata på Internet via hjemmesider

Overførsel af personfølsomme oplysninger inkl. CPR-nummer SKAL ske **krypteret** (d.v.s. "kodet" så uvedkommende ikke kan få glæde af dem).

De "almindelige" peronoplysninger kan overføres uden kryptering – dog kræves der i alle tilfælde kryptering, hvis en virksomhed ønsker godkendelse med det danske **e-mærke** ! (www.e-maerket.dk)

Data-indsamling på Internettet

Når du færdes på Internettet, efterlader du dig elektroniske spor. Der kan desuden foregå skjult dataindsamling, som du måske ikke er klar over sker – aktuelt har du sikkert hørt om, hvordan Google, Facebook, Apple, Microsoft m.fk. indsamler data om dig, når du benytter deres (gratis) tjenester, apps m.v.

Dataindsamling kan for eksempel ske ved brug af cookies og ved indsamling af "chattering data".

- En **cookie** er oplysninger, som webstedet lægger på brugerens computer, og som identificerer computeren over for webstedet. Dette kan bl.a. benyttes til at sende dig en personligt tilpasset webside, og bruges også for at danne eksempelvis en "indkøbskurv", når du bestiller varer. Fornylig er der kommet skrappe regler om bruges af cookies i Danmark.

En uhyggelig udbredt brug af "indsamling af data" sker f.eks. hos gratis tjenester som **Facebook**, **Google** o.lign.

- "**Chattering data**" er oplysninger, som din browser automatisk videresender til de Internetsider, som den besøger. Det er først og fremmest visse oplysninger om din PC, styresystem, browser samt webserver o.lign. Nogenlunde uskadeligt, med mindre du er kriminel.

Hvis du er hoppet til Internetsiden via et link fra en anden side, vil "chattering data" også indeholde adressen på den side du kom fra. Men det sker helt uden, at du selv indtaster oplysninger !!

Facebook og e-handel: persondata ... på dansk og internationalt

Hjemmesider og web-shops kan naturligvis både være danske og udenlandske. Og der gælder ofte helt forskellige regler omkring persondata. Hvis du f.eks. køber en vare udenfor EU, så gælder der ganske sikkert helt andre (og ringere) regler end på en dansk hjemmeside.

Og det gælder ikke kun i forbindelse med forbrugerrettigheder (garanti, returret o.s.v.) med også i forbindelse med registrering af persondata. Her gælder det om at være på vagt, hvis man ikke vil komme i klemme.

Indenfor EU må der kun registreres person-oplysninger, som er nødvendige for **virksomhedens drift**: altså varen skal kunne leveres og der skal betales for den (f.eks. med kreditkort).

Der har været megen debat og ballade om de forskellige **sociale medier** (og søgemaskiner), som "høster" informationer i stor stil og benytter dem i målrettet markedsføring.

Datatilsynet i flere europæiske lande har været usædvanlig kritiske overfor f.eks. Facebook, som forsvarer sig med, at de er et amerikansk firma, hvor der gælder andre regler. Datatilsynet er af en anden opfattelse – og Facebook forsøger lidt af gangen at komme med meget små indrømmelser for ikke at blive alt for upopulær ... Det er der skrevet mange artikler om (se links på min hjemmeside). Og man er bestemt ikke blevet gode venner endnu !!

En anden (og større) diskussion er opstået efter de mange afsløringer om den verdensomspændende digitale **overvågning** ... afsløringer fra WikiLeaks, soldaten Bradley Manning, Edward Snowden (ansat hos det amerikanske efterretningsvæsen NSA – nu med asyl i Rusland) ... og flere andre. Men her er Datatilsynet sikkert oppe imod for store kræfter – og får ikke en gang medhold af vores egne politikere ...

Det handler grundlæggende om **privatlivets fred** – og vi bor jo ikke i Kina ...:-)

Overvågning: "almindeligt" og "digitalt"

Almindelig overvågning forbinder vi nok mest med "videokameraer", som holder øje med bestemte steder omkring os. Den kan være Strøget, motorvejen, skolevejen, butikken, banken – eller på skolen og arbejdsplads. Også privat er der mange, som får opsat kameraer p.g.a. frygt for indbrud.

Må man det ?

Hvis man spadserer fra Københavns Rådhusplads og ned til Kongens Nytorv, så er der mindst 40 videokameraer, som filmer hele din tur. Og de er godkendt af politiet for at holde øje med kriminalitet af forskellig slags: vold, hærværk, tyveri og indbrud. Men der skal være tydelige skilte (også inde i butikker), som fortæller, at der bli'r videoovervåget !

Privat kan man sætte kameraer op, som holder øje med indbrudstyre – men de må ikke dække offentlig vej: f.eks. fortovet el.lign.

Den **digitale overvågning** har jeg været lidt inde på. Alle efterretningsvæsener overvåger i forskellig grad – og det kan man kæmpe imod, men der er nok ikke så meget at gøre. Det er jo hemmeligt og for at forhindre terror o.s.v. o.s.v.

Men skal vi finde os i at blive overvåget, når vi har fri og sidder derhjemme ved vores egen computer ? Nix.

Hvis man er på arbejde og benytter firmaets computer og/eller internetforbindelse, så må man nok finde sig idet. For det må arbejdsgiveren faktisk gerne – hvis han blot fortæller, at det sker. Og den kamp skal man nok holde sig fra – når man er på arbejde, så skal man jo arbejde. Man skal hverken se sport, porno eller nyheder – eller skrive private mails. Det må man altså gøre, når man har fri – og så skal man til gengæld ha' lov at være i fred !

I dag er det (desværre) meget almindeligt, at folk selv "lækker" info på div. sociale medier (Facebook m.fl.) ... Så banditter af enhver slags kan her finde alverdens informationer og billeder, som måske ikke skulle have været ud til hele verden. Folk holder øje med kæresten – og aflurer måske hans/hendes mobiltelefon med speciel software.

**:-) Søren Noah (IT-lærer)
Oktober 2013**

Din patientjournal er ikke fortrolig

E-JOURNALER. Private oplysninger om dit helbred er med indførelsen af de elektroniske patientjournaler tilgængelige for medarbejdere i landets kommuner. E-journalen, som skal redde liv, kan misbruges til overgreb

mod patienters privatliv, mener flere eksperter. »Med de nye regler flyder oplysningerne om patienter i et omfang, så man kan sige, at retten til fortrolighed er mere undtagelsen end reglen,« siger sundhedsjurist.

Ekspertter advarer: Dit privatliv er i fare

PATIENT JOURNAL. Private oplysninger om dit helbred er nu tilgængelige for medarbejdere i kommuner. Ekspertter er bekymrede for tavshedspligten

Nogle længes efter den, andre frygter den. Den elektroniske journal, som skal redde liv, men som også kan misbruges til overgreb mod patienters privatliv.

»Med de nye regler flyder oplysningerne om patienter i et omfang, så man kan sige, at retten til fortrolighed er mere undtagelsen end reglen,« siger sundhedsjurist Kent Kristensen fra Syddansk Universitet og fortsætter: »Jeg er meget bekymret over, at patienterne ikke er sikret en fortrolighed. Man kan ikke længere have tillid til, at fortrolige oplysninger bliver mellem en selv og lægen.«

E-journalerne, som gør det muligt for hospitaler, egen læge og kommunerne frit at dele alle data om patienter,

skal begrænse sygehusenes udgifter og samtidigt øge patienters sikkerhed.

Sundhedsjuristen er ikke den eneste, der er bekymret for, at tavshedspligten ryger sig en tur, når medarbejdere i kommunerne også har adgang til patienters elektroniske journaler. Løtte Hvas, der er praktiserende læge og medlem af Det Ethiske Råd, er bekymret over, at patienternes oplysninger bliver videregivet, uden at patienterne bliver spurgt:

»Tidligere hed det tavshedspligt. Nu kalder man det viden-

deling, og det betyder, at tavshedspligten og fortroligheden er truet.«

En af dem, der har ventet på de elektroniske journaler med længsel i årevis, men som også er opmærksom på journalens farer, er formand for Danske Patienter Lars Engberg:

»Det er klart at i og med, at mange flere mennesker i kommunerne frem over også får adgang til patienters journal, så stiger risikoen for misbrug, så vi skal fra nu være meget, meget opmærksomme på de farer, der lurer, og på, hvordan vi kan sikre patienter mod misbrug,« siger han.

Mads Koch Hansen, formand for Lægeforeningen, er ikke et nanosekund i tvivl om at den nye journal kan styrke patientsikkerhed og kvalitet, men siger alligevel: »Man bliver nødt til at være meget kritisk over for, hvilke data der spredes til hvem. Der skal være stærke logon, så de forkerte ikke kan komme ind og man i øvrigt kan se, hvem der har været inde.« MT@MX.DK OG MC@MX.DK

E-journaler

- Skiftende regeringer, amterne og sidenhen Regionerne har arbejdet på at indføre den elektroniske patientjournal siden 1996.

- Ifølge Rigsrevisionens rapport 2011 er der ingen opgørelser over, hvor mange milliarder kroner der indtil nu er blevet brugt i forsøg på at anskaffe og udvikle den elektroniske journal.

KILDE: RIGSREVISIONEN 2011